

Guovdageainnu suohkan Mearrádusat suohkanmánáidgárddiide

Ovdagoddi mearridan 02.02.2016
Suohkanstivra ođastan 08.04.21

Mearrádusat suohkanmánáidgárddiide

Mánáidgárdelága mielde galget buot mánáidgárddiin leat mearrádusat. Lea mánáidgárdeeaiggát mii bidjá mearrádusaid, ja dain galget leat dieđut main lea mearkkašupmi váhnemiid/ovddasteddjiid oktavuhtii mánáidgárddiin.

1 EAIGGÁTVUOHTA

Guovdageainnu suohkan eaiggáduššá lanjaid gos suohkana mánáidgárddit leat, ja das lea ovddasvástádus doaimma ovddas. Jođiheaddji jođiha ovttaskas mánáidgárddi.

2 ULBMIL JA SISDOALLU

Mánáidgárddit jođihuvvojit čađaáiggi gustojeaddji mánáidgárdelága njuolggadusaid mielde, rámmaplána mielde mánáidgárddi sisdoalu ja bargguid birra, gustojeaddji láhkaásahusaid ja njuolggadusaid mielde, suohkanlaš mearrádusaid ja ovttaskas mánáidgárddi jahkeplána mielde.

Mánáidgárddi vuodđu galgá leat sámi giella ja kultuvra. Mánáidgárddi galgá váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin nannet ja ovdánahttit mánáid sámi identitehta dan bokte ahte nannet sáme giella, ja gaskkustit sámi kultuvrra, eallinvuogi ja árvvuid.

Guovdageainnu suohkan lea guovttegielat suohkan; hálddašangielat leat sáme giella ja dárogiella. Dat mearkkaša ahte buot dieđut galget leat goappaš gielaide.

3 SISAVÁLDINBIIRE

Olles Guovdageainnu suohkan lea suohkanmánáidgárddiid sisaváldinbiire. Bearaš ferte orrut suohkanis vai máná beassá álgit suohkana mánáidgárdái.

4 MÁNÁID- JA VÁHNEMIID MIELVÁIKKUHEAPMI

Juohke mánáidgárddis galgá leat váhnenráđđi ja ovttasbargolávdegoddi sihkkarastin dihte ovttasbarggu mánáid ruovttuiguin. Mánáin mánáidgárddis lea riekti mitalit iežaset oaivila mánáidgárddi beaivválaš doaimma birra. Mánáid oaivilat galget deattuhuvvot mánáid agi ja láddama mielde.

4.1 Váhnenráđđi

Váhnenráđdis leat buot mánáidgárddi mánáid váhnemat. Váhnenráđđi galgá ovddidit váhnemiid oktasaš beroštumiid, ja leat veahkkin dasa ahte mánáidgárddi ja váhnenjoavkku ovttasbargu hábme buori mánáidgárdebirrasa. Váhnenráđđi galgá dollojuvvot, ja das galgá leat riekti buktit cealkámušaid áššiin mat leat dehálaččat váhnemiid oktavuhtii mánáidgárddiin. Go váhnenráđđi galgá jienastit, de addojuvvo okta jietna juohke máná nammii, ja dábálaš eanetlogumearrádus gusto.

4.2 Ovttasbargolávdegoddi

Ovttasbargolávdegoddi galgá leat ráđđeaddi, oktavuodárahkadeaddji ja oktiiheiveheaddji orgána. Ovttasbargolávdegoddi gullet váhnemat/ovddasteaddjit ja mánáidgárdebargit, nu ahte juohke joavkkus leat ovtta mađe ovddasteaddjit. Mánáidgárdeeaigat sáhtta oassálastit jus háliida, muhto eai sáhte leat eanet ovddasteaddjit das go goappáge dan guovtti eará joavkkus. Ovttasbargolávdegoddi galgá ovddidit áššiid mat leat dehálaččat mánáidgárddi sisdollui ja doibmii ja oktavuhtii váhnemiiguin.

5 BARGOVEAHKA

Juohke mánáidgárddis galgá leat jodiheaddji, mii jodiha mánáidgárddi beaivválaččat. Jodiheaddjis ja pedagogalaš jodiheaddjis galgá leat mánáidgárdeoahpaheaddje-oahppu. Go mánáidgárddi ja skuvla lea organiserejuvvon oktan doaimman, de sáhtta skuvlla rektor leat mánáidgárddi jodiheaddji.

5.1 Pedagogalaš bargoveahkanorpmat

Juohke 14 máná ovddas mat leat badjel 3-jagi galgá leat okta pedagogalaš jodiheaddji, ja juohke 7 máná ovddas mat leat vuollel 3-jagi galgá leat okta pedagogalaš jodiheaddji go mánáidgárddis beaivválaččat badjel guhtta diimmu. Mánáidgárddiin gos mánáid beaivválaččat leat oaneheappot mánáidgárddis, sáhtta mánáidlohku lasihuvvot veaháš juohke pedagogalaš jodiheaddjis.

5.2 Politijaduodáštus

Buohkat geat barget mánáidgárddiin ja geat jámma leat mánáidgárddiin, galget buktit dohkkehuvvon politijaduodáštus. Duodáštus galgá čájehit lea go olmmoš áššáiduhhton, áššálaš dahje dubmehallon illasteames mánáid seksuálalaččat. Olbmot geat leat dubmehallon go leat illastan mánáid seksuálalaččat, eai beasa bargat mánáidgárddiin.

5.3 Jávohisvuoda- ja dieđihangeasku

Buohkat geat barget mánáidgárddiin/mánáidgárddiiguin, galget čuovvut jávohisvuodaheaskku Hálddašanlága mielde §§ 13 rájes 13f rádjái.

Sosiála- ja mánáidsuodjalusbálvalusaid dieđuide leat sierra njuolggadusat, Mánáidgárdelága §§ 44 ja 45 mielde.

6 MÁNÁID SISAVÁLDIN

Juohke jagi lea oktiiheivehuvvon váldosisaváldin, ja lea suohkan mii mánáidgárdeiseváldin juohká sajiid ovttas daid ovttaskas suohkana ja priváhta mánáidgárddiid jodiheaddjiiguin. Mánáidgárdesajiohcamuš sáddejuvvo elektrovnnalaččat ja das lea ohcanáigemearri cuoŋománu 1. beaivvi. Áigemearri ohcat lonuhit mánáidgárdesaji lea njukčamánu 1. beaivvi. Dan maŋŋel meannuduvojit ohcamat ja vuordinlisttut dađistaga.

Váhnemat/ovddasteaddjit ohcet saji mearriduvvon ohcanskovi mielde. Sáhtta ohcat 50 % dahje 100 % saji mánáidgárddis. Ohcan ja dárbbaslaš duođaštusat, nu go čálalaš cealkámušat doaktáris, dearvvašvuodastašuvnnas, mánáidsuodjalusas, psykologas dahje pedagogalaš/psykologalaš ráđdeaddiin sosiála- dahje medisiinnalaš ásašusain, stáhtalaš gealboguovddážiin dahje pedagogalaš-psykologalaš bálvalusas suohkanis (PPB), sáddejuvvojit elektrovnnalaččat.

Duođaštusat ahte ohcamuš lea vuostáiváldojuvvon, fálaldatreivvet ja hilgunreivvet sáddejuvvojit čálalaččat Altinn dahje boastta bokte.

Jus ohcojuvvon mánáidgárddiin ii leat guoros sadji, de sáhttet juhkkjuvot sajít eará mánáidgárddiide mánáide geain lea riekti oažžut saji. Ohcciin geat ožžot saji eará mánáidgárddiide go sin 1. sávaldagaide, lea riekti biddjuvot vuordinlistui dan sávjuvvon mánáidgárdái. Eará sávaldagat sihkkjuvvojit go sadji lea juhkkjuvvon. Go ohcci lea ožžon saji, de lea dievvan riekti oažžut saji, beroškeahhtá váldá go fálaldaga vuostá vai ii. Ohcci doalaha saji vuordinlisttus iežas 1. sávaldahkii.

Vejolaš váidagat sáddejuvvojit suohkana mánáidgárdeossodahkii.

6.1 Sisaváldineavttut

Govttolaš ahkejuohkima ja mánájovvku oktiibidjama mielde leat čuovvovaš sisaváldineavttut:

1. Mánát doaibmahehttejumiiguin jus áššedovdi lea árvoštallan ahte mánái lea ávkálaš leat mánáidgárddis.
2. Mánát geaidda leat mearriduvvon mearrádusat Lága mánáidsuodjalusbálvalusaid birra §§ 4-12 ja 4-4 nuppi ja njealját lađđasa mielde. Duođaštus: Mánáidsuodjalusa mearrádus.
3. Mánát geaid fágainstánsat (omd. PPB, mánáidsuodjalus, doavttir, psykologa jna.) leat árvoštallan ahte dárbbasit lonuhit birrasa/dárbbasit liige stimulerema dahje geat eará ákkaid dihte atnet ávkki mánáidgárdefálaldagas. Duođaštus: Ávžžuhus guoskevaš fágainstánsas.
4. Eará eavttut vuoruhuvvon ortnetvuorus:
1 – 5-jahkásaččat. 2 – Suohkanbargiid mánát. 3 – Minoritehtagielat mánát badjel 3-jagi. 4 – Mánát geain leat oappát/vieljat seamma mánáidgárddis. 5 – Mánát bearrašiin gos goappaš váhnemat leaba/aktováhnen lea barggus dahje oahpu vuolde.

6.2 Álgindáhton

Fálaldatreivves čuožžu goassáža rájes juhkkovuvvon sadji lea. Saji ovddas galgá máksit juhkkovuvvon dáhtona rájes. Álgindáhton mii ii leat váldosisaváldima siste čuožžu fálaldatreivves ja lea gitta das mii ohcamušas čuožžu.

6.3 Sisaváldináigodat

Mánás lea sadji mánáidgárddis gitta dassáži go álgá skuvlii. Mánát geat leat ožžon maŋiduvvot skuvlaálgima, dollet mánáidgárdesaji nu ahte eai dárbbas odđasis ohcat. Váhnemat fertejit dieđihit nu árrat go vejolaš ahte sii ohcet maŋiduvvon skuvlaálgima.

Mánát lohkkovuvvojit 3-jahkásažžan borgemánu rájes dan jagi go devdet 3-jagi.

6.4 Saji sturrodad

Fállojuvvo 50 % ja 100 % sadji. 50 % sadji juogaduvvo eará mánáiguin, nu ahte lea mánáidgárde mii mearrida movt saji galgá atnit.

6.5 Guoros sajit váldosisaváldima olggobealde

Mánát gean ii leat riekti mánáidgárdesadjái, ja odđa ohccit jagi mielde, leat vuordinlisttus mii ii leat spesifiserejuvvon. Sajit mat šaddet guorosin mánáidgárdejagi mielde, juhkkovuvvojit dađistaga ohccidlisttu mielde sisaváldineavttuid mielde.

6.6 Mánát geain ii leat riekti sadjái váldosisaváldimis

- Ohcamuš mii bohtá maŋŋel áigemeari, cuoŋománu 1. b.
- Ohcamuš mas lea sávvojuvvon álgindáhton maŋŋel borgemánu 31. b.
- Mánát geat leat beare nuorat mánáidgárdeálgima mielde.

7 EARÁ MEARRÁDUSAT

7.1 Eretcealkimat

Guovttebeallásaš eretcealkináigemearri lea 1 mánu. Spiehkastat: Mánáidgárdesaji ii sáhte cealkit eret cuoŋománu 1. b. rájes earret go jus fárre eret suohkanis. Jus sadji celkojuvvo eret cuoŋománu 1. b. dahje dan ovdal, de ferte mánná heaitit 30.04., muđui ferte máksit gitta 30.06. rádjái.

Go fárre suohkanis, de ferte mánná dábálaččat heaitit mánáidgárddis 1 mánu siste. Jus mánáidgárdesaji rihkku, go ii mávsse dan ovddas dahje ii boađe mánáidgárdái, de sáhtta suohkan cealkit eret saji mánáidgárddi doaibmajodiheddji bokte.

7.2 Permišuvdna mánáidgárdesajis ja mánáidgárdesaji lonuheapmi

Mánáidgárdesajis sáhtta ohcama bokte oažžut permišuvdna, unnimusat 6 mánu ja eanemusat 12 mánu. Permišuvdna ii sáhte álgit geassemánu ja suoidnemánu. Juohke ohcamuš árvoštallojuvvo individuálalaččat. Mánáidgárdeiseváldi ferte leat ožžon permišuvdnaohcama unnimusat mánu ovdal álgindáhtona.

7.3 Permišuvdna mánáide geat eai leat váldán atnui mánáidgárdesaji

Máná ferte vázzán unnimusat 6 mánu mánáidgárddis ovdal go sáhtta ohcat 100 % permišuvnna. Jus lea dárbu permišuvdnii dan ovdal, de dábálaččat ii beasa eret máksimis. Buot ohcamušat árvvoštallojuvvojit muttolaččat.

7.4 Lonuhit mánáidgárddi

Ohcanáigemearri lonuhit mánáidgárdesaji lea njukčamánu 1. b. Ohcamuš sáddejuvvo elektrovnnalaččat Altinn bokte, liŋkka gávdno suohkana ruovttusiiddus. Go sirdá suohkana ja priváhta mánáidgárddi gaska, de lea eretcealkináigi 1 mánu.

8 VÁHNENMÁKSU

Stuoradiggi mearrida juohke jagi mii lea alimusmáksu mánáidgárddi ovddas. Váhnemat mákset 11 mánu ovddas jagis, 30 beaivvi ovddas juohke mánu beroškeahtá lihkaeaddji bassebeivviin borgemánu rájes geassemánu rádjái, suoidnemánu ovddas ii galgga máksit. Biebmoruhta ja rehkedivat bohtet lassin. Suohkan mearrá váhnenmávssu ovdagihtii juohke mánu daid máksinmeriid mielde maid suohkanstivra lea mearridan.

8.1 Hálbvidus oappážagaid/vieljažagaid dihte:

1. máná ovddas máksujuvvo olles haddi mánáidgárdesaji ovddas + biepmu ovddas. 2. máná ovddas oažžu 30 % hálbvideami, 3. máná ja eanet mánáid ovddas oažžu 50 % hálbvideami.

8.2 Hálbvidusortnegat

li oktage galgga máksit eanet go 6 proseantta iežas bálkkás mánáidgárdái. Lea ovttaskas viessodoallu mii dan ferte ohcat. Ferte ohcojuvvot ođđasis juohke mánáidgárdejagi ovddas, ja go bálká rievdá. Dan sáhtta ohcat miehtá jagi, ja mearrádus oažžut unniduvvon rehkega gusto dábálaččat dan mánu maŋŋel go ohcamuš lea boahtán.

8.3 Nuvttá guovddášáigi 2–5-jahkásaš mánáide

Buot 2–5-jahkásaš mánáid ovddas, ja mánáid ovddas geat leat maŋidan skuvlaálgima, geat orrot viessodoaluin main lea vuollegis sisaboahu, lea riekti oažžut 20 diimmu nuvttá mánáidgárddis juohke vahkku. Dat ortnet guoská bearrašiidda dahje viessodoaluide maid sisaboahu oktiibuot lea unnit go čađaáiggi gustojeaddji dienasrájit. Go ohcá unniduvvon váhnenmávssu, de guoská ohcamuš maid nuvttá guovddášáigái. Dan ferte ohcat ođđasis juohke mánáidgárdejagi ovddas.

8.4 Beavesaji oastin

Sáhtta šiehtadit oastit beavesaji ovtta dahje eanet beivviid ovddas. Dat máksá kr 170,- + biebmoruđa kr 30,- juohke beaivvi ovddas.

8.5 Biebmua ja biebmoruhta

Mánát geat iešguđetlágan sivaid dihte galget oažžut erenoamášbiepmu, fertejit duođaštit dan. Mánáidgárddi ovttasbargolávdegoddi (SU) mearrida biebmoruđa máksinmeari. Haddi lea juohke máná nammii, ja biebmoruhta ii unniduvvo vaikko livčče ge mánja máná mánáidgárddis.

8.6 Máksinluoitin duođaštuvvon buozalmasjávka oktavuodas

Duođaštuvvon jotkkolaš buozalmasjávka ovddas mii lea 1 mánu dahje eanet, lea riekti oažžut gessosa juohke beaivvi ovddas maid mánná jávká mánáidgárddis eanet go 1 mánu. Geasus rehkenastojuvvo mearriduvvon mánnosašmávssu vuodul.

8.7 Vuorddekeahkes mánáidgárdegidden

Ovttaskas jođiheaddji sáhtá giddet ossodagaid/mánáidgárddiid jus lea dárbbášlaš. Jus sivva giddemii leat ovdamearkka dihte ahte elrávdnji dahje čáhci jávká jna., de ii oaččo máksinluoitima.

8.8 Mánát geat vižžojuvvojit maŋnel giddeáiggi

Jus mánná vižžojuvvo maŋnel go mánáidgárdi lea giddejuvvon, de merrojuvvo máksu kr 250,- juohke máná nammii juohke álggahuvvon diibmobeali ovddas.

8.9 Mánát doaimmashehttejumiiguin/erenoamášpedagogalaš doaibmajut

Riekti erenoamášpedagogalaš veahkkái ja riekti suorbmagiellaoahpahussii mánáide geat leat vuollel oahppogeatnegas agi, leat sirdojuvvon oahpahuslágas mánáidgárdeláhkii. Dat mielddisbukta ahte ii luitojuvvo šat váhnenmáksin erenoamášpedagogalaš diimmuid ovddas.

Jus eai leat máksinnávccat, de sáhtá ohcat luoitima lága mielde sosiála bálvalusaid birra dahje mánáidsuodjaluslága mielde. Eanet dieđuid oažžu NAV:s dahje mánáidsuodjalusas.

9 MÁNÁIDGÁRDDI RAHPANÁIGGIT/LUOMUT/PLÁNENBEAIVVIT

Mánáidgárdejagi álgindáhton lea distat 32. vahkku. Maŋemus beaivi lea gaskavahkku 28. vahkku. Mánáidgárddit leat gitta vahkkuid 29–31. Plánenbeivviid dáhtonat heivehuvvojit nu bures go vejolaš skuvlaruvtto mielde.

Mánáidgárddit leat gitta juovla- ja ođđabeairuhta. Gaskavahkku ovdal skilleduorastaga giddejuvvo mánáidgárdi dii. 12.00.

Mánáidgárddiid beaivválaš rahpanáigi lea 9 diimmu rámma siskkobealde juohke beaivvi, dii. 07.30–16.30. Jus lea dárbu guhkit rahpanáigái, áigerámma 07.00–17.00 siskkobealde, de sáhtá dan ohcat. Dárbu ferte duođaštuvvot.

Mánáidgárddiin leat 8 plánenbeaivvi mánáidgárdejagis.

Mánáin galgá leat 3 vahkku oktilis luopmu jagis.

9.10 Geassemánáidgárdi

Ohcanáigemearri geassemánáidgárdái lea cuoŋománu 1. b., ja dat fállujuvvo vahkkuid 29–31. Lea geatnegahtti diediheami. Fertejit leat unnimusat 5 máná jotkkolaččat ovdal go geassemánáidgárdi fállujuvvo.

10 DEARVVAŠVUOĐA- JA HYGIENAOKTAVUOĐAT

Suohkana dearvvašvuođaeiseválddit gehččet bearrái mánáidgárddiid dearvvašvuođa- ja hygienaoktavuođaid. Dearvvašvuođaeiseválddit dollet inspekšuvnnaid nu dávjá go orro gáibideame.

Ovdal go mánná álgá mánáidgárdái, galgá addojuvvot julggaštus máná dearvvaš- vuođa birra. Jus mánná lea fitnan daid dábálaš iskkademiin dearvvašvuođastašuvnna, de sáhttet máná váhnemat addit julggaštusa sierra skovis. Mánáidgárdejođiheaddji mearrida sáhtta go mánná buozalmasvuođa dihte leat mánáidgárddis ja leago dat dohkálaš iežas ja eará mánáid dáfus.

Mánáidgárdebargiin lea geatnegasvuohta čađahit adekváhta tuberkulosadárkkisteami gustovaš njuolggadusaid mielde.

Olbmuide geat leat oahpu vuolde dahje hospiteremis, Tuberkulosaláhkaásahusa mielde. § 3-1 vuosttaš lađđasa b) bustáva mielde, lea ásahusas (ii allaskuvla/universi- tehta) geatnegasvuohta dárkkistit ahte tuberkulosaikkadeapmi lea čađahuvvon ja ahte iskkadeami boadus lea boahtán ovdal oahpahuš dahje hospiteren álgá.

11 SISKKÁLDAS BEARRÁIGEAHČČAN

Mánáidgárdi čuovvu suohkana njuolggadusaid siskkáldas bearráigeahču birra.

12 STOAHKAN- JA ORRUNAREÁLA

Guovdageainnu suohkana areálageavaheapmi lea mearriduvvon galgá leat 6 m² stoahkan- ja orrunareála juohke vuollel 3-jahkásaš máná nammii ja 4 m² juohke badjel 3-jahkásaš máná nammii. Dát váldonjuolggadus sáhtta praktiserejuvot geabbilit mánáidgárddi fysalaš birrasa ja mánnájoavkku oktiibidjama mielde.

Olgoareála juohká máná nammii lea unnimusat 6 geardde máná stoahkanareála viesus.

Lea vejolaš ásahit olgoossodaga daid suohkanmánáidgárddiide gos heive dan dahkat.

13 OVTTASBARGU EARÁ INSTÁNSSAIGUIN

Mánáidgárddit ovttasbarget iešguđetlágan instánsaiguin vai juohke mánná oažžu nu buori fáraldaga go vejolaš. Fágaidrasttildeaddji joavku mas leat PP-bálvalus, dearvvašvuođabuohccidivššár, mánáidsuodjalus ja suohkanpsykologat čoahkinastá jeavddalaččat ovttaskas mánáidgárddiiguin. Sámi erenoamášpedagogalaš doarjalus/SEAD sáhtta veahkehit dan oktavuođas go leat mánát geain leat erenoamáš

dárbbut oahpahas. Mánáid- ja nuoraidpsykiátralaš poliklinihkas/MNP leat fálaldagat mánáide ja nuoraide vuollel 18-jagi, ja sin bearrašiidda. Sáhttet maid veahkkin nevvodit mánáidgárddiid.

14 MÁNÁIDGÁRDEMÁNÁID DÁHKIDIT

Kollektiiva lihkohisvuodadáhkádus fátmasta mánáid mánáidgárddiin. Dáhkádus guoská mánáidgárdeguovllu siskkobealde mánáidgárdeáiggis, njuolggogeainnus ruovttu ja mánáidgárddi gaskka ja lágidemiin/mátkkiin maid mánáidgárddi lágida.

Mánáidgárddi stohpogálvodáhkádus gokčá dušše dáhkádusoasti dávviriid. Jus galggašii viiddidit dáhkádusa nu ahte govččašii mánáid dávviriid, de livčče šaddan nu divrras iežasoassi juohke váhnemii mii livčče divrasit go jáhkehahtti árvu biktasiin/dávviriin. Dan dihte ii leat mánáidgárddis ovddasvástádus mánáid dávviriid ovddas maid leat buktán dohko jus billahuvvet/bullet/suoláduvvot.

15 MEARRÁDUSAID RIEVDADEAPMI

Lea suohkanstivra mii rievdata mearrádusaid, muhto ovdagoddi mii dohkkeha daid.